

Vergaderjaar 2023–2024

30 862

Goedkeuring van het op 21 december 2005 te Middelburg tot stand gekomen Verdrag tussen het Koninkrijk der Nederlanden en het Vlaams Gewest betreffende de uitvoering van de ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium (Trb. 2005, 310)

Nr. 116

BRIEF VAN DE MINISTER VAN INFRASTRUCTUUR EN WATERSTAAT

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 28 mei 2024

Vlaanderen en Nederland werken in de Vlaams-Nederlandse Scheldec commissie (VNSC) samen aan het verder versterken van de balans tussen de belangen van een veilig, toegankelijk en natuurlijk Schelde-estuarium. Dat is geformaliseerd in het Verdrag Beleid en Beheer Schelde-estuarium¹. Conform dit verdrag wordt de samenwerking in de VNSC elke vijf jaar geëvalueerd. In het voorjaar van 2014 bent u geïnformeerd over de resultaten van de eerste evaluatie (Kamerstukken 30 862, nr. 98) en in het voorjaar 2019 over die van de tweede evaluatie (Kamerstukken 30 862, nr. 112). Inmiddels is ook de derde evaluatie uitgevoerd. Na een korte terugblik op de eerste twee evaluaties, komen aansluitend de bevindingen van de derde evaluatie aan de orde.

Eerste evaluatie (periode 2009–2013)

Op grond van de eerste evaluatie is de stakeholderparticipatie geactiveerd door instelling van de Schelderaad. De uitdaging is om proactief samen te werken aan een Agenda voor de Toekomst voor de ontwikkeling van een robuust en vitaal Schelde-estuarium. Een belangrijke taak van Schelderaad en VNSC is om aan de hand van de onderzoeksprogramma's van de Agenda voor de Toekomst overeenstemming te verkrijgen over de toestand betreffende de veiligheid, toegankelijkheid en natuurlijkheid van het Schelde-estuarium, en de wetenschappelijke feiten waarop de vaststelling van die toestand is gebaseerd.

Tweede evaluatie (periode 2014–2018)

Op grond van de tweede evaluatie is de samenwerking tussen Schelderaad en VNSC verder gestructureerd in een gezamenlijke roadmap.

¹ Tractatenblad 2005, 316.

Daarin zijn de afspraken vastgelegd over het vervolg van de Agenda voor de Toekomst.

Die gaan ook over de speerpunten van het tweede onderzoeksprogramma (periode 2019–2023) van de Agenda voor de Toekomst zoals:

- Integraal sedimentbeheer, vanuit de relatie met waterveiligheid (beheersen getijslag) en zeespiegelstijging («meegroei» estuarium met zeespiegelstijging);
- Troebelheid, vanwege de relevantie van helder water voor waterkwaliteit en ecologie;
- Zoetwater, vanwege onder meer de waterschaarste en toenemende verzilting in periodes van extreme droogte;
- Natuurlijkheid, met het oog op de ontwikkeling van een gedragen visie op robuuste en veerkrachtige natuur in het estuarium.

Derde evaluatie (periode 2019–2023)

Inmiddels heeft de VNSC de derde evaluatie afgerond. Die laat zien hoe de aanbevelingen van de tweede evaluatie zijn ingevuld. Zo is samen met de Schelderaad een roadmap ontwikkeld waarin, naast de afspraken over de wijze van samenwerken tussen Schelderaad en VNSC, het tweede onderzoeksprogramma van de Agenda voor de Toekomst is opgenomen. Dat programma is inmiddels uitgevoerd en vormt samen met de rapportage over de toestand van het Schelde-estuarium over de periode 2016–2021 (de zogenoemde T2021-rapportage) de inhoudelijke basis van de derde evaluatie. De derde evaluatie is als bijlage bij deze brief gevoegd.

Mijlpalen

In de derde evaluatieperiode is door de VNSC een aantal mijlpalen gerealiseerd:

- Met de stakeholders zijn voor de Langetermijnperspectieven Natuur (LTP-N) en Toegankelijkheid (LTP-T) systeemanalyses uitgevoerd.
- Voor het LTP-N is in de Programmatische Aanpak Grote Wateren 15 miljoen euro gereserveerd voor een praktijkpilot in de Welzinge en Schorerpolder (nabij Vlissingen). De provincie Zeeland trekt deze pilot voor de VNSC.
- De algemene conclusie van het LTP-T is dat het goed gesteld is met de toegankelijkheid van de Scheldehavens. Dat houdt bijvoorbeeld in dat er in elk geval op korte en middellange termijn geen noodzaak is voor het verder verdiepen van de vaargeul van de Westerschelde.
- Door een Benelux-beschikking is het nu mogelijk om vanuit Vlaanderen met estuaire schepen (versterkte binnenschepen voor de kustvaart) langs de kust van en naar Nederlandse havens te varen.
- De Nederlandse natuurmaatregelen uit het Verdrag Ontwikkelingschets 2010 Schelde-estuarium zijn met de oplevering van estuariene natuur in de Hedwige-Prosperpolder vrijwel volledig gerealiseerd.
- Eind dit jaar is de openstelling van de Nieuwe Sluis Terneuzen voorzien.
- De Nieuwe Sluis Terneuzen is het grootste uitvoeringsproject van de VNSC.

Conclusies en aanbevelingen

De conclusies en aanbevelingen van de derde evaluatie betreffen het verder versterken van de samenwerking tussen Schelderaad en VNSC, de herijking van de Langetermijnvisie Schelde-estuarium 2030 en de invulling van het derde onderzoeksprogramma (periode 2023–2027) voor het vervolg van de Agenda voor de Toekomst.

Samenwerking Schelderaad en VNSC

De roadmap heeft een positieve impuls gegeven aan de samenwerking tussen Schelderaad en VNSC. De afgelopen evaluatieperiode is bijvoorbeeld verder gewerkt aan het creëren van een gemeenschappelijke feitenbasis voor de Agenda voor de Toekomst. Deze werkwijze draagt bij aan meer begrip en draagvlak voor besluitvorming over het toekomstige beleid en beheer van het Schelde-estuarium.

In de derde evaluatie wordt aanbevolen de samenwerking tussen Schelderaad en VNSC verder te versterken. Speerpunt daarbij is het beter verbinden van de diverse (deel)onderzoeken van het komende onderzoeksprogramma tot geïntegreerde en concrete bouwstenen voor het toekomstig beleid en beheer van het Schelde-estuarium.

De afspraken daarover worden wederom vastgelegd in een roadmap.

De aanbeveling om een samenwerkingsruimte voor de Schelderaad beschikbaar te stellen in de SharePoint-omgeving van de VNSC is inmiddels geëffectueerd.

Herijking Langetermijnvisie 2030 Schelde-estuarium

In de Langetermijnvisie 2030 Schelde-estuarium (LTV 2030) zijn als stip op de horizon de beleidsdoelen opgenomen voor het in samenhang verder optimaliseren van de veiligheid, toegankelijkheid en natuurlijkheid van het Schelde-estuarium.

De LTV 2030 dateert van januari 2001. Inmiddels zijn er nieuwe ontwikkelingen en uitdagingen zoals klimaatverandering, energietransitie, circulaire economie en geactualiseerd water-, milieu- en natuurbeleid. Vandaar de conclusie in de derde evaluatie dat de LTV 2030 aan vernieuwing toe is. Daarbij worden ook de lopende langetermijnperspectieven voor toegankelijkheid, natuur en waterveiligheid verbonden tot integrale gebiedsconcepten voor de klimaatbestendige en duurzame ontwikkeling van het Schelde-estuarium. De voorbereiding van de herijking van de LTV 2030 is begin dit jaar gestart.

Derde onderzoeksprogramma Agenda voor de Toekomst

De aanbevelingen vanuit het tweede onderzoeksprogramma en de T2021-rapportage vormen de basis voor het derde onderzoeksprogramma van de Agenda voor de Toekomst.

Speerpunten daarbij zijn:

- Sediment en zeespiegelstijging
 - Gebruik de kennis en ervaring uit proefprojecten om een integrale sedimentstrategie voor het gehele Schelde-estuarium te ontwikkelen
- Klimaat en droogte
 - Geef afgestemd op de klimaatverandering invulling aan nog openstaande zoetwatervraagstukken binnen het estuarium, zoals de effecten van verminderde zoetwaterbeschikbaarheid op waterkwaliteit (vertroebeling), natuur en verzilting
 - Continueer het onderzoek naar maatregelen voor het omgaan met de droogteproblematiek op het Kanaal Gent-Terneuzen
- Natuur
 - Definieer, in interactie met het LTP-N, wat een «veerkrachtig, robuust en klimaatbestendig» estuarium precies inhoudt

- Bepaal de opgave om te voldoen aan de vigerende ecologische doelstellingen voor het Schelde-estuarium en reik mogelijkheden aan om deze opgave te realiseren

Voor de verdere inhoud van de derde evaluatie verwijs ik u naar de bijlage.

Samen met mijn Vlaamse collega onderschrijf ik de daarin opgenomen conclusies en aanbevelingen.

De Minister van Infrastructuur en Waterstaat,
M.G.J. Harbers